

บทที่ 10

การประเมินหลักสูตรและการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

จุดประสงค์

ข้อมูลในบทที่ 10 จะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถ

1. ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นและจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรได้
2. กำหนดขอบเขตการประเมินหลักสูตร
3. เลือกวิธีการประเมินหลักสูตรและวางแผนการประเมินหลักสูตรได้

1. ความจำเป็นและความหมายของการประเมินหลักสูตร

หลังจากที่ได้จัดทำหลักสูตรแล้วนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอนแล้ว จะต้องมีการติดตามผลว่าหลักสูตรที่นำไปใช้แล้วได้ผลประการใด มีปัญหา ข้อบกพร่อง และอุปสรรคในการใช้หรือไม่ แม้ว่าก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้จะได้ทำการตรวจสอบคุณภาพแล้วก็ตาม แต่ในการตรวจสอบคุณภาพนั้นไม่ได้ดำเนินการในสภาพการณ์จริงอย่างครบถ้วน ดังนั้นเมื่อนำหลักสูตรไปใช้จริงอาจจะพบปัญหา ข้อบกพร่องและอุปสรรคอีกได้ ซึ่งจำเป็นต้องมีการประเมินหลักสูตรหลังการใช้ เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงสิ่งที่ปัญหา ข้อบกพร่อง และอุปสรรคเหล่านั้น และทำให้หลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ดีต่อไป

การประเมินหลักสูตรจึงหมายถึง การหาคำตอบว่าหลักสูตรบรรลุผลตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายไว้หรือไม่ บรรลุผลมากน้อยเพียงไร และสาเหตุที่ไม่บรรลุผลเพราะอะไร การประเมินหลักสูตรจึงเป็นกระบวนการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ว่าการนำหลักสูตรไปใช้จริงแล้วนั้นได้ผลใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2. จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

- 1) หาคุณค่าของหลักสูตร : หลักสูตรนั้นสนองจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ และสนองความต้องการของสังคมเพียงใด

- 2) ตัดสินเกี่ยวกับรูปแบบ การสอนและการบริหารหลักสูตร : การวางเค้าโครงและรูปแบบของหลักสูตร การสอนตามหลักสูตร และการบริหารงานเกี่ยวกับหลักสูตร เป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่
- 3) วัดคุณภาพผลผลิต: ผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรมีคุณภาพเพียงใด
- 4) ปรับปรุงหลักสูตร : หลักสูตรมีข้อบกพร่องทั้งหมดอะไรบ้าง และระหว่างการค้าเนินการให้หลักสูตรมีปัญหาอุปสรรคในแต่ละส่วนของหลักสูตรอะไรบ้าง นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หรือพิจารณาว่าควรจะใช้หลักสูตรนี้ต่อไปอีกหรือไม่

3. ขอบเขตของการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรจะต้องประเมินให้ครบทั้งระบบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย

1) การประเมินเอกสารหลักสูตร : ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหา ประสิทธิภาพการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเกณฑ์การจบหลักสูตร ตรวจสอบการใช้ภาษาในเอกสารหลักสูตรว่าสื่อสารได้ตรงกันหรือไม่ ข้อกำหนดหรือแนวทางการใช้หลักสูตรมีความชัดเจนเพียงใด วางแผนการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและระดับการศึกษาเพียงใด

2) การประเมินผลระบบของหลักสูตร

- ประเมินจุดมุ่งหมายในระดับต่างๆ คือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จุดประสงค์ของกลุ่มวิชา จุดประสงค์รายวิชา จุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับการสอน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมกับผู้เรียน กับสภาพแวดล้อม ระดับความพอดีของความคาดหวัง

- ประเมินการจัดเนื้อหาหลักสูตร คือความเหมาะสมของสัดส่วนเนื้อหาความรู้ และประสิทธิภาพการเรียนรู้ ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เนื้อหาความรู้และได้รับประสบการณ์

- ประเมินการสอนของผู้สอน คือ ความสามารถและความถูกต้องในการปรับหลักสูตรมาใช้ในชั้นเรียน ความรู้ความสามารถในเนื้อหาวิชาที่สอน การเตรียมการสอน การใช้เทคนิคการสอน การใช้สื่อการสอนและการใช้เทคนิคการวัดผลและประเมินผล สอนตามแนวทางของหลักสูตรหรือไม่ ความสัมพันธ์กับผู้เรียนและการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นอย่างไร ความ

รับผิดชอบ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์ของวิชาและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

- ประเมินระบบการบริหารและการจัดการหลักสูตร คือ ประเมินความพร้อมในการใช้หลักสูตร โครงสร้างและระบบของสถาบัน การดำเนินงานของสถาบัน การจัดการสถานที่งบประมาณ หน่วยบริการการศึกษา เช่น ห้องสมุด งานแนะแนว โรงฝึกงาน ฯลฯ และการจัดเวลา

- ประเมินโปรแกรมการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คือ ความสอดคล้องของวิธีการประเมินผลการเรียนกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความเหมาะสมของระยะเวลาการประเมิน ความถูกต้องตามหลักวิชาการประเมินผลการเรียน

3) การประเมินผลผลิต : ติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน เจตคติต่อวิชาชีพ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการปรับตัวกับสภาพงาน และสภาพแวดล้อมทั่วไป ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ความกระตือรือร้นในการแสวงหาความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพและในชีวิตส่วนตัว

4. กระบวนการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตร มีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1) การวางแผนการประเมินหลักสูตร เป็นการวางแผนว่าจะประเมินหลักสูตรทั้งระบบหรือประเมินหลักสูตรเฉพาะระบบย่อยอันใดอันหนึ่งเช่นประเมินเฉพาะการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น แล้วกำหนดแผนการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูล ระยะเวลาการเก็บข้อมูล และเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

2) การรวบรวมข้อมูล ได้แก่การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และการเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล

3) การวิเคราะห์ข้อมูล คือการนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ตามเกณฑ์และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่วางแผนไว้

4) การรายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการรายงานผลตามข้อมูลจริงที่พบพร้อมทั้งปัญหา อุปสรรค และข้อควรปรับปรุงแก้ไข

กิจกรรมที่ 1

ทำไมจึงต้องมีการประเมินหลักสูตร

ในการประเมินหลักสูตรจะต้องประเมินอะไรบ้างและประเมินอย่างไร

5. รูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรนั้นได้มีนักวิชาการด้านหลักสูตรได้คิดไว้หลายรูปแบบดังตัวอย่างต่อไปนี้ ซึ่งผู้ประเมินหลักสูตรจะเลือกใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรในแต่ละครั้งได้

แบบที่ 1: รูปแบบการประเมินหลักสูตรของสแต็ก (The Stake Congruence-Contingency Model)

รูปแบบนี้คิดขึ้นโดยนาย โรเบิร์ต อี สแต็ก (Robert E.Stake) ให้คิดตารางแบ่งออกเป็น 12 ช่อง โดยแต่ละช่องจะสามารถกรอกข้อมูลเข้าไปได้ ข้อมูลในแต่ละช่องจะแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องของสิ่งที่ต้องการประเมินผลและในขณะเดียวกัน จะชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานหลักสูตร ดังนั้นรูปแบบนี้จึงช่วยประเมินในด้านความสอดคล้อง และความสัมพันธ์ของตัวแปรในหลักสูตรได้มากเป็นพิเศษ ตัวอย่างตารางการประเมินหลักสูตรของสแต็กเป็นดังนี้

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร				
เกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร	ผลที่คาดหวัง	ผลที่เกิดขึ้น	มาตรฐานที่ใช้	ที่มาของหลักการตัดสินใจ
1) สิ่งที่มีมาก่อน -บุคลิกและนิสัยของนักเรียน -บุคลิกและนิสัยของครู -เนื้อหาสาระของหลักสูตร -วัสดุอุปกรณ์การสอน -บริเวณโรงเรียน -ระบบการจัดโรงเรียน -ชุมชน				

2) กระบวนการในการสอน -การสื่อสาร -เวลาที่จัดให้ -ลำดับของเหตุการณ์ -การให้กำลังใจ -บรรยากาศ				
3) ผลที่เกิดขึ้น -สัมฤทธิ์ผลของนักเรียน -ทัศนคติของนักเรียน -ทักษะต่างๆ ของนักเรียน -ผลที่มีต่อครู -ผลที่มีต่อสถานศึกษา				

จากรูปแบบการประเมินหลักสูตรของสเด็ก จะเห็นว่า ขั้นตอนในการประเมินหลักสูตรจะเป็นไปดังนี้คือ

1) การตั้งเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักสูตร

สเด็ก ได้เสนอหัวข้อของเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินหลักสูตรไว้ 3 หัวข้อ คือ เรื่องเกี่ยวกับสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการในการสอน และผลที่เกิดขึ้น เกณฑ์ของ สเด็ก นั้นนับว่าแตกต่างกับของผู้อื่นตรงที่ว่า สเด็ก ไม่ได้พิจารณาเพียงแค่ผลที่เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว เพราะการประเมินผลที่ได้รับเท่านั้นยังไม่เพียงพอที่จะประเมินว่า หลักสูตรที่จัดนั้นดีหรือไม่เพียงใด เพราะผลที่ได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอีกหลายอย่าง เป็นต้นว่า หากผู้เรียนไม่สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ก็มิได้หมายความว่า หลักสูตรนั้นเป็นหลักสูตรที่ไม่ดี การที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนได้ตามที่ต้องการ อาจจะมาจากองค์ประกอบทางด้านเวลา เช่น ให้เวลาแก่ผู้เรียนน้อยไป เวลาที่จัดให้ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ดังนั้น การที่จะดูผลที่ได้รับ และนำมาประเมินค่าหลักสูตรนั้นเป็นการไม่เพียงพอ

และอาจจะไม่สามารถช่วยชี้ช่องทางของการปรับปรุงหลักสูตรนั้นแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ ศตึก จึงได้เสนอว่า ควรมีการพิจารณาข้อมูลเพื่อประเมินหลักสูตรถึง 3 ด้านด้วยกันคือ

ก) ด้านสิ่งที่มีมาก่อน ด้านนี้หมายถึง สิ่งใดๆ ก็ตามที่เกี่ยวข้องกับผลที่ได้รับจากหลักสูตรที่มีอยู่ก่อนที่จะมีการเรียนการสอนเกิดขึ้น ในที่นี้ ศตึก ได้จำแนกหัวข้อสำคัญๆ ออกเป็น 7 หัวข้อ คือ

บุคลิกและนิสัยของนักเรียน

บุคลิกและนิสัยของครู

เนื้อหาหลักสูตร

วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

บริเวณโรงเรียน

ระบบการจัดโรงเรียน

ชุมชน

ข) ด้านกระบวนการในการสอน ด้านนี้หมายถึงปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างครูกับนักเรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ครูกับผู้ปกครอง ฯลฯ ซึ่งนับว่าเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาดตามหลักสูตรนั้นๆ ในด้านนี้ ศตึก ได้จำแนกหัวข้อย่อยออกเป็น 5 หัวข้อ คือ

การสื่อสาร

เวลาที่จัดให้

ลำดับของเหตุการณ์

การให้กำลังใจ

บรรยากาศ

ค) ด้านผลที่เกิดขึ้น ด้านนี้หมายถึงผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรนั้น มี

5 หัวข้อ คือ

สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

ทัศนคติของผู้เรียน

ทักษะต่างๆ ของผู้เรียน

ผลที่เกิดขึ้นกับครู

ผลที่เกิดขึ้นกับสถาบัน

2) การหาข้อมูลมาประกอบ

หลังจากที่ได้ตั้งเกณฑ์ขึ้นมา เพื่อนำเป็นแนวทางในการประเมินหลักสูตรแล้ว ผู้ประเมินผลหลักสูตรจะต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ มาประกอบการพิจารณา ข้อมูลที่นำมาพิจารณาคตามแบบตัวอย่างของ สคศก นี้มีอยู่ด้วยกัน 4 หมวดคือ

- ก. ผลที่ต้องการหรือผลที่คาดหวัง ซึ่งได้แก่ วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต่างๆ
- ข. ผลที่เกิดขึ้น ซึ่งได้มาจากแหล่งต่างๆ เช่น จากการสังเกต การทดลอง การสัมภาษณ์ จากแบบสอบถาม จากรายงานและการติดตามผลวิธีต่างๆ
- ค. มาตรฐานที่ใช้ซึ่งได้แก่เกณฑ์ต่างๆ ที่ผู้เชี่ยวชาญ เช่น ครู นักบริหารเชื่อว่าควรจะใช้ ผู้เรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ เห็นว่าควรจะใช้
- ง. ที่มาของหลักการตัดสินใจ เช่น ค่านิยมต่างๆ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อต่างๆ เป็นต้น

3) วิธีใช้ตารางในการประเมินหลักสูตร

เริ่มต้นด้วยการพิจารณาข้อมูลทั้ง 4 หมวด ตามเกณฑ์ที่ตั้งขึ้น เช่น จากตารางแบบตัวอย่างของ สคศก (Stake) ถ้าจะพิจารณาในแนวนอน จะเริ่มที่ข้อ ก. ด้านสิ่งที่มีมาก่อน ข้อมูลหลักและนิสัยของผู้เรียน เราก็จะพิจารณาว่า ผลที่คาดหวังหรือวัตถุประสงค์ ในด้านนี้คืออะไร และนำมาเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นว่า ตรงหรือสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด และผลที่เกิดขึ้นนั้น ใช้มาตรฐานอะไรวัด และถืออะไรเป็นหลักในการตัดสินใจ ยกตัวอย่าง เช่น ในเรื่อง บุคลิกและนิสัยของผู้เรียน

ผลที่คาดหวัง : ต้องการผู้เรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้นำ ถ้าซักถามได้ตอบและได้แย้ง

ผลที่เกิดขึ้น : ได้ผู้เรียนที่มีลักษณะความเป็นผู้นำ ประมาณ 20 % และได้ผู้เรียนที่มี

ลักษณะความเป็นผู้ตาม ประมาณ 80%

มาตรฐานที่ใช้ : ครู และนักบริหารการศึกษา เห็นว่า นักเรียน 100% ควรมีทั้งลักษณะความเป็นผู้นำและผู้ตามอยู่ในตัว

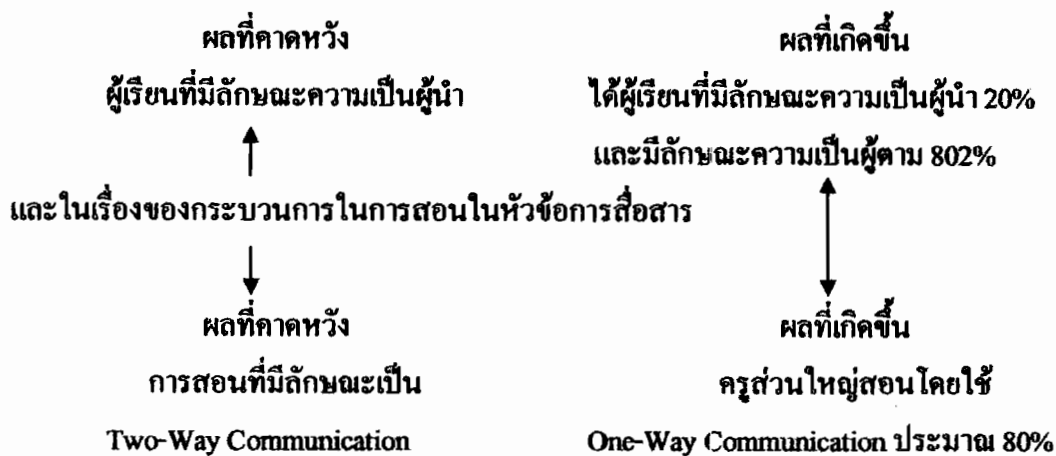
ที่มาของหลักการตัดสินใจ : สังคมประชาธิปไตย

จากการเทียบเกณฑ์กับข้อมูลในหมวดต่างๆ ในลักษณะข้างต้น ผู้ประเมิน

จะสามารถมองเห็นว่า หลักสูตรนั้นมีความสอดคล้องกันหรือไม่ในด้าน

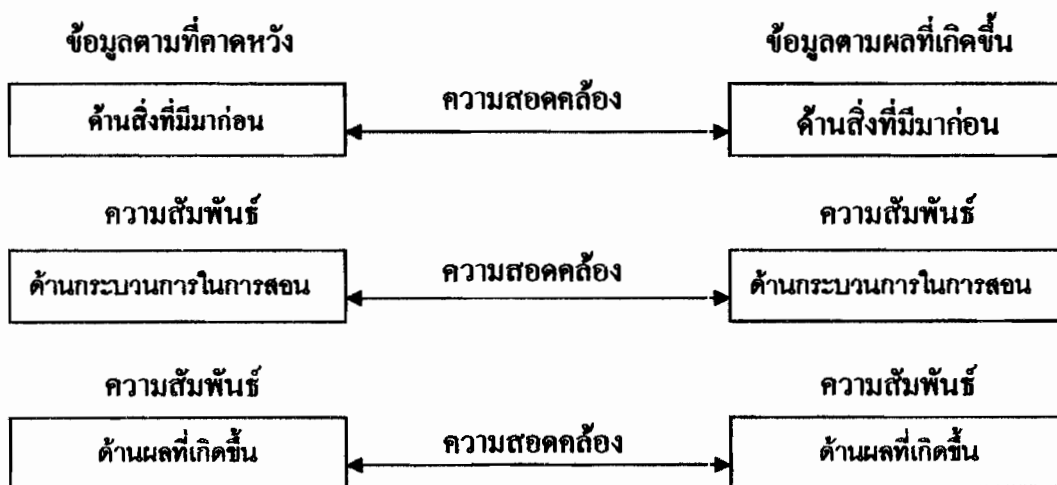
ทฤษฎีและการปฏิบัติ

นอกจากนั้นการพิจารณาข้อมูลตามแนวตั้ง ผู้ประเมินจะพบว่าหลักสูตรนั้นมีความสัมพันธ์กันในตัวหรือไม่ ตัวอย่างเช่น ในเรื่องบุคลิกและนิสัยของผู้เรียน

ในลักษณะเช่นนี้ การเปรียบเทียบข้อมูลตามแนวตั้งตามลูกศร ผู้ประเมินหลักสูตรจะสามารถตรวจสอบได้ทันทีว่า การจัดการทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งที่มีมาก่อน กระบวนการในการสอนและผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กันถูกต้องหรือไม่อย่างไร

จากการพิจารณาและเทียบเกณฑ์กับข้อมูล ในลักษณะแนวตั้งและแนวนอนนี้ สเต็ก (Stake) ได้เสนอแนะไว้ให้วิเคราะห์หาความสัมพันธ์และความสอดคล้องของหลักสูตร ดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

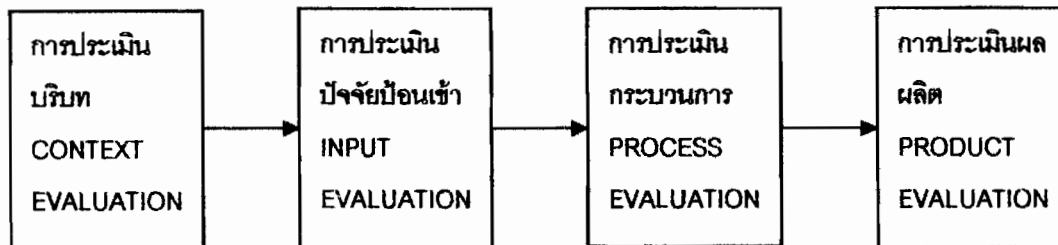
การวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับความสัมพันธ์ของหลักสูตรนี้ จะเป็นแนวทางชี้ให้เห็นถึงข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการปรับปรุงหลักสูตรได้

แบบที่ 2 : รูปแบบการประเมินหลักสูตรของไฟ เดลตา คีปปา หรือรูปแบบซีป

(The Phi Delta Kappa Committee Model or CIPP Model)

รูปแบบคล้ายคลึงกับรูปแบบแรกในแง่ที่เน้นเกี่ยวกับการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และความสอดคล้องของสิ่งที่บรรจุอยู่ในหลักสูตร แต่แบบที่ 2 นี้ ให้หัวข้อที่ต่างไปจากแบบที่ 1 เล็กน้อยดังแสดงในแผนภูมิต่อไปนี้

แบบตัวอย่างการประเมินหลักสูตรของไฟ เดลตา คัลปา หรือรูปแบบชิป

การประเมินบริบท หมายถึงการประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดประสงค์ต่างๆ ที่มีอยู่ในหลักสูตร

การประเมินปัจจัยป้อนเข้า หมายถึงการประเมินระบบ โครงสร้างของหลักสูตรรวมทั้งระบบการบริหารและการจัดการหลักสูตร

การประเมินกระบวนการ หมายถึงการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆ

การประเมินผลผลิต หมายถึงการประเมินผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตรนั้น

จากรูปแบบนี้ จะเห็นว่า วิธีการประเมินหลักสูตรคือ การที่ผู้ประเมินหลักสูตรจะทำการประเมินด้านต่างๆ ทั้ง 4 ด้านดังกล่าว แล้วนำมาเทียบกันดูว่า มีความสอดคล้องและมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ตัวอย่าง เช่น ในด้านจุดมุ่งหมายหากต้องการจะสร้างเสริมผู้เรียนให้มีความเป็นนักประชาธิปไตยแล้ว ก็นำมาเทียบดูว่าระบบ โครงสร้าง และการบริหารหลักสูตรเป็นระบบที่เอื้อต่อการช่วยให้ผู้เรียนเป็นนักประชาธิปไตยหรือไม่ และจะดูต่อไปว่า การจัดการเรียนการสอนเป็นไปในวิถีทางที่ช่วยเสริมความเป็นนักประชาธิปไตยเพียงใด และผลที่เกิดขึ้นจริงๆ สอดคล้องกันอย่างไร จากการเทียบข้อมูลตามหัวข้อดังกล่าว จะสามารถช่วยให้ผู้ประเมินหลักสูตรได้เห็นว่าหลักสูตรนั้นๆ มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกันเพียงใดและมีจุดใดที่ควรแก้ไข

แบบที่ 3 : รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวัส

(PROVUS'S DISCREPENCY EVALUATION MODEL)

รูปแบบของมัลคอล์ม โพรวัส (Malcolm Provus) ปรากฏดังในแผนภูมิต่อไปนี้

- S = Standard เป็นขั้นแรกของการดำเนินการประเมินหลักสูตรกล่าวคือ ผู้ประเมินจะต้องตั้งมาตรฐานของสิ่งที่ต้องการวัดไว้เสียก่อน
- P = Performance หลังจากที่ได้ดำเนินงานขั้นแรกเสร็จลงไปแล้ว ผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลในเรื่องของสิ่งที่ต้องการวัดมาให้เพียงพอ ข้อมูลที่รวบรวมควรเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นเป็นพฤติกรรมที่ชัดเจน
- C = Compare เมื่อตั้งมาตรฐานและรวบรวมข้อมูลเสร็จแล้ว ก็นำข้อมูลนั้นมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตั้งไว้
- D = Discrepancy จากการเปรียบเทียบข้อมูลกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้ประเมินจะพบว่า มีช่องว่างอะไรระหว่างผลที่เกิดขึ้น กับผลที่คาดหวัง
- Decision-Making ผู้ประเมินจะส่งผลการประเมิน ไปให้ผู้ที่จะต้องตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร เพื่อทำการตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งเช่น จะหยุดใช้หลักสูตรนั้นหรือไม่ หรือจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไร

รูปแบบการประเมินหลักสูตรของโพรวิส นั้นนับว่าให้ความสะดวกแก่ผู้ประเมินหลายประการ ผู้ประเมินผลสามารถที่จะหยิบยกข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งมาพิจารณาอย่างเฉพาะเจาะจง โดยดำเนินการตามกระบวนการข้างต้น

ตัวอย่างรูปแบบการประเมินหลักสูตรทั้ง 3 แบบ สามารถช่วยผู้ประเมินผลหลักสูตรได้ในลักษณะต่างๆ กัน การที่ผู้ประเมินจะเลือกใช้แบบไหนก็ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมาย ความสะดวก ตลอดจนข้อมูลที่ผู้ประเมินจะหาได้ อย่างไรก็ตาม การประเมินทั้ง 3 แบบนี้ ความจริงแล้วก็เป็นเรื่องเดียวกันและมีส่วนคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะในด้านการบวนการประเมินผล ทุกรูปแบบจะมีลักษณะตรงกันดังนี้คือ

ต้องกำหนดก่อนว่าจะประเมินอะไร

- 1) ต้องกำหนดว่าต้องการข้อมูลอะไรมาใช้ในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้
- 2) รวบรวมข้อมูลตามที่กำหนดไว้
- 3) วิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้
- 4) เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ที่จะต้องตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรนั้นต่อไป

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่าการประเมินหลักสูตรนี้ องค์ประกอบหลักของหลักสูตร 3 องค์ประกอบที่มีส่วนอยู่ในการประเมินหลักสูตรทุกรูปแบบ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรรวมถึง จุดประสงค์เฉพาะในระดับต่างๆ เนื้อหาหลักสูตรซึ่งรวมถึงเนื้อหาความรู้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้การสอน และผลผลิตจากหลักสูตรซึ่งราล์ฟ ไทเลอร์ ผู้วางรากฐานในการประเมินหลักสูตร ได้เสนอแนวทางการประเมินหลักสูตร โดยยึดจุดมุ่งหมายเป็นที่ตั้ง และดูว่าการ จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนนั้นสามารถช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายเพียงใดและผลผลิต จากหลักสูตรเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่

กิจกรรมที่ 2

เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการประเมินหลักสูตร ทั้ง 3 รูปแบบที่กล่าวถึงในหัวข้อที่ 5

6. การปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

หลังจากที่มีการประเมินหลักสูตรแล้ว ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรจะต้องพิจารณา ผลของการประเมินว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมมากน้อยเพียงไร และมีข้อบกพร่องมาก น้อยเพียงไร ถ้าข้อบกพร่องมีมากเกินไป หรือหลักสูตรล้าสมัยมากเกินไป ก็จะต้องเปลี่ยนแปลง หลักสูตร แต่หากข้อบกพร่องมีไม่มากนัก หรือข้อมูลที่ได้จากการประเมินมิได้แสดงว่า หลักสูตรไม่เหมาะสมอย่างมาก หลักสูตรนั้นก็ยังคงใช้ได้ต่อไป เพียงแต่จะต้องมีการปรับปรุง แก้ไข

ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร มิใช่จะปรับปรุงแก้ไขเฉพาะเอกสารหลักสูตรเท่านั้น ต้อง พิจารณาทั้งระบบของหลักสูตรประกอบด้วยข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรและข้อมูลพื้นฐาน ที่วิเคราะห์ได้เมื่อเริ่มขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร ดังนั้นการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรจึง เท่ากับย้อนกลับไปเริ่มกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตั้งแต่ขั้นตอนแรก ตรวจสอบแต่ละขั้นตอนจาก ผลการประเมินหลักสูตรร่วมกับข้อมูลพื้นฐาน และตรวจสอบเรียงไปตั้งแต่จุดมุ่งหมายของ หลักสูตร เนื้อหาความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ตลอดจนกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่จัดให้แก่ ผู้เรียน การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ประเมินออกมาแล้ว ความถูกต้องเหมาะสมของการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรก่อนนำไปใช้ การจัดการเรียนการสอนที่ เป็นระบบรวมถึงบทบาทและพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถาบัน ความเข้าใจเกี่ยวกับ

หลักสูตร เจตคติและค่านิยม ฯลฯ ในขณะที่นำหลักสูตรไปใช้ และระบบการประเมินหลักสูตรเอง ทั้งหมดเหมาะสมสอดคล้องกันเพียงใด ข้อบกพร่องอยู่ที่จุดใด แล้วจึงลงมือปรับปรุงแก้ไขเมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วต้องตรวจสอบทั้งระบบอีกครั้งให้แน่ใจก่อนนำไปใช้อีกครั้งหนึ่ง

สรุป

- ในการพัฒนาหลักสูตรต้องมีการประเมินหลักสูตรเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่นำไปใช้แล้วนั้นยังคงมีประเด็นใดที่ต้องปรับปรุงอีกบ้าง หรือสมควรจะใช้หลักสูตรนั้นต่อไปหรือไม่
- การประเมินหลักสูตรอาจดำเนินการเป็นระยะๆ ระหว่างการใช้หลักสูตรได้ และเมื่อการใช้หลักสูตรเสร็จสิ้นหรือครบวงจรแล้วต้องมีการประเมินรวบยอดอีกครั้งหนึ่ง
- การประเมินหลักสูตรต้องประเมินทั้งระบบของหลักสูตรและให้ครบทุกองค์ประกอบของหลักสูตร
- วิธีการประเมินหลักสูตรมีหลายวิธี และมีผู้เสนอรูปแบบการประเมินหลักสูตรไว้หลายรูปแบบ ผู้ประเมินสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการประเมิน หรือข้อมูลที่จะประเมินหรือผู้ประเมินอาจจะประเมิน โดยยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นหลัก และสร้างเครื่องมือสำหรับการประเมิน

การประเมินผล

ถ้าท่านต้องรับผิดชอบในการประเมินหลักสูตร ท่านจะดำเนินการต่อไปนี้อย่างไร

- 1) ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นและจุดมุ่งหมายการประเมินหลักสูตรว่าอย่างไร
- 2) กำหนดขอบเขตการประเมินหลักสูตรอย่างไร
- 3) ใช้วิธีการประเมินใด และวางแผนดำเนินการอย่างไร